

Välkommen till Barva!

Barva-bladet

Ett informationsblad för Barva Bygdegemenskap nr 7, 1999

Utgivare kulturgruppen och samordnare är [Anne Ivarsson](#)

Inför millenniumskiftet

Den 1 jan år 2000 är det exakt 100 år sedan vi fick den tid vi använder idag.

För våra förfäder var tiden inte så viktig. Man följde solen. Man följde den sanna soltiden.

Att mäta tiden.

Solen har alltid varit en tidmätare för både året och dagen samt för den kortare enheten.. Man har följt solen. Man gick upp med solen och lade sig med solen. Då solen står högst på himlen talar man om middag - mitt på dagen.

Kyrkan fick också tjänstgöra som tidsangivare med sina klockringningar, morgon och kväll. Astrid Abrahamsson berättar, att hennes farfar August Andersson på Hössåker ställde sin klocka efter helgmålsringningen på lördagskvällen!

På herrgårdarna angav vällingklockan tiden. Vid Kyng ringde man i vällingklockan till middag 11.45 fram till mars 1938, då Evert Ericsson blev arrendator på sin föräldragård.

Brandvakten i städerna skulle blåsa tiden varje timme för stadsborna.

Man behövde så småningom en noggrannare tidsangivelse. Dygnet indelades i 24 timmar och i minuter.

På 1200-talet hade man tim- och minutberäkningar på klockor. Sekunderna angavs inte förrän först på 1700-talets klockor.

Soluret blev den första klockan och den finns redan beskriven i Gamla testamentet.

Men när det var mulet eller på natten fungerade inte soluret. Sanduret - timglasets utvecklades. Men man behövde mer oberoende och exakta tidsangivare. De tekniska uren växte fram. Äldst är loduret, som kom på 800-talet. Med lodet som drivkraft.

Under 1400-talet uppfann man stålfjädern och dess betydelse som drivkraft. Den kom att betyda mycket för urtillverkningen.

Nästa viktiga fas i utvecklingen var upptäckten av pendelns svängningar och pendeluren blev en stor framgång.

Senare urformer är elektriska, elektroniska, pneumatiska, digitala och många fler.

Varje ort hade sin lokala tid.

1844 infördes i Sverige medelsoltiden som mätare. Det fungerade bra, innan man började lämna sin hemort. När ångfartygen och tågen började förbinda olika orter var inte soltiden så lämplig längre.

Samma tid infördes i hela Sverige.

Vilken soltid var den rätta? Varje järnvägsstation följde sin egen tid. De resande fick själva räkna ut när de var framme vid respektive station. Det skilde t.ex. 24 min mellan Göteborgs och Stockholms stationer!

Detta blev rätt besvärligt och därför beslöt man införa en för hela riket gemensam tideräkning, en borgerlig tid för hela landet.

Natten mellan 31/12 1878 och 1/1 1879 infördes den gemensamma tiden för hela Sverige. Man utgick från soltiden vid Stockholms observatorium. Så var bekymret löst för Sveriges del.

Problem med att varje nation hade sin egen tid.

De internationella förbindelserna ökade. Man beslöt att indela jordklotet i 24 meridianer, som motsvarar dygnets 24 timmar. Det betydde 15° avstånd mellan varje sådan meridian. Vidare beslöt man att den meridian som gick genom Greenwich observatoriet i Londons utkant skulle utgöra 0-longituden från vilka de andra skulle räknas. Därmed infördes en "världstid" eller GMT-tid (Greenwich mean time). Den svenska tidsmeridianen går bl.a. invid Karlshamn, Tranås och Leksand.

Fr. o. m. år 1900 antogs i Sverige den tid vi nu använder "en timme före den tid som gäller vid Greenwich i England".

Källa: Thorsten Levenstam: Almanackan som kulturbärare

Minnenas hörna:

Vinterminnen

Om de kalla snörika vintrarna i början av fyrtioalet tänkte jag skriva. Självt var jag då bara 10 - 11 år. Minns så väl att det fanns dagar då vi skolbarn inte kunde pulsa i den myckna snön som kommit under natten utan fick vänta tills karlarna i gårdarna efter vägen samlats med flera stycken hästar för att köra den stora snöplogen. Hur kallt det var se'n, men väl påbyltad med bl.a. en stor schal över mössan och runt ansiktet med bara en glugg för ögonen klarade man sig bra. Kan känna doften av det våta yllet mot mun och näsa och rimfrosten som blev utanpå. När vi gick hem från skolan hade ju temperaturen stigit och ingen extra schal behövdes, då gjorde vi änglar i snöplogskanterna.

Skidor åkte vi mycket till skolan. Ett annat bra fortskaffningsmedel var sparken mest hela vintern, då sandades inga vägar förrän det var glashalt. Med sparkarna satte vi ihop tåg som blev rätt vingliga med roligt var det.

Det som däremot inte var så roligt var långstrumporna antingen de som var handstickade eller de som Anna Lindberg förfärdigat på sin stickmaskin. Dem kan man verkligen kalla för stickstrumpor i dubbel bemärkelse. Varma var de nog, men innan det var vanligt med långbyxor för oss flickor blev det en bar bit på låret under kjolen och det kändes minsann när man tumlade om i snön.

I skolsalen eldades den stora kaminen röd och för dem som satt närmast blev värmen nästan outhärdlig. Hemma fick man lov att ställa in glödande kol i källaren för att inte potatisen och andra rotfrukter skulle tjäla, men man fick vara försiktig för där bildades giftig gas (koloxid).

Isupptagning på sjöarna var vanligt och ett slitsamt arbete för karlarna. De stora iskuberna som lagrades i sågspån gjorde då i mjölkställor och isskåp samma nytta som nutidens moderna kylaggregat. När isskåpet skulle tömmas på smältvattnet måste man passa fatet under noga så att inte vattnet rann över och ut över golvet, som säkert hände när någon unge skulle passa det hela.

Så småningom gav kylan och snön med sig och om jag blundar ser jag rader av istappar under hustaken. Det var

dåtidens glasspinnar som nog inte alltid var så nyttiga att slicka på.

Sedan kom våren men det är en annan historia./ "Nunne"

Ur Eskilstuna-kuriren:

EN UNIK HÄNDELSE I BARVA

Tisdagen den 31 mars 1983

Vi flyttade hit till Barva för 25 år sedan, men hade aldrig sett något svanpar på utflykt med sina ungar på en sträcka av tre kilometer mellan sjöarna Nasen och Bondöknasjön, vid denna vandring måste dom passera den trafikerade landsvägen mellan Barva kyrka och Barva bygdegård. När vi fick se ett par svanar på en åker ganska långt härifrån hämtade jag kikaren. Jag och min man upptäckte då att de hade fem ungar med sig. Genast tog vi upp jakten med bil, kikare och kamera i den utsträckning det gick att åka och sedan springa, samt smyga på dem, för att få det foto på svanfamiljen, som vi gärna ville ha. Det är mycket svårt att komma nära, för de är så rädda om sina ungar. Samtidigt får man komma ihåg att man inte får oroa eller skrämma dem för mycket. Vi följde svanfamiljen på färden som snart passerat mer än halva sträckan, de är säkerligen trötta men glada i hågen, ty de är efter en stund framme vid Bondöknasjön. /Carl-Olof och Margit Andersson, Solvillan

Barva har sedan forntiden haft goda förbindelser med omvärlden.

Våra tidigaste vägar var vattenvägarna.

Säby, som betyder "byn vid sjön" låg strategiskt till och var en betydande plats på vikingatiden. Det tyder de fynd på, som hittats vid utgrävningarna som gjordes på grund av motorvägens byggande. Här gick farleden Stockholm - Strängnäs - Torshälla - Arboga och sedan västerut.

Man kunde använda sig av sjövägen till Barva fram till tidig medeltid då farleden grundades upp på grund av landhöjningen.

Mellan Barva och Birka var det en dagsetapp med båt.

Man färdades på vattnet, både sommar och vinter. Fasta väganläggningar är en sen företeelse i vårt land.

Landvägen tog man där det var lättast. I strandkanter och på åsar där det var lättframkomligt.

Runstenen var dåtidens vägskylt. Barva hittills enda runsten stod vid Örleds såg vid den äldsta landsvägen. Här var det antagligen en vägövergång över bäcken. Man brukade markera ett stenlagt vadställe med en eller två stenar. Man reste runstenarna på de platser där de syntes! Man ville att de skulle synas!

Så småningom reglerade olika lagar rätt och skyldigheter till vägbygge och underhåll. Alla som ägde jord efter vägen var skyldiga att delta i underhållet. En kungsväg skulle var 10 alnar (knappt 6 meter) och en byväg 6 alnar.

$$1 \text{ aln} = 0,594 \text{ m} = 2 \text{ fot}$$

Gästgivaregårdar anordnades varannan mil, Kjulsta och Eksåg i våra trakter.

På 1600-talet kunde det ta 3 veckor att färdas mellan Stockholm och Göteborg.

Enligt den nya väglagen 1934 skulle huvudvägen ha en bredd på 7 meter.

På 1960-talet började man planera för den nya motorvägen förbi Barva. Man skissade på många sträckningar innan man i september 1996 tog det första officiella spadtaget. Den 15 november 1999 invigdes motorvägen.

Kostnad: ca 380 miljoner kronor, för 17 km motorväg, inkl arkeologiska utgrävningar, 2 trafikplatser och 8 broar.

Tyvärr kan motorvägen göra glesbygd av den bygd som tidigare låg ganska centralt!

Från 1920-talets Barva

Edla och Axel Ericsson med sönerna Evald f. 1908 och Evert f. 1906, Kyng

Trafiköverträdelse ingen ny företeelse!

På sockenvägen i Barva fick man inte köra bil på söndagarna. Vägen skulle vara fredad för kyrkobesökande, gående eller med hästskjuts. En söndag skulle det hållas middag hos Axel och Edla Ericsson i Kyng. Bl. a. skulle goda vänner, familjen Molin från Eskilstuna, komma med egen bil.

Fjärdingsmannen, som då bodde i Stensäter, hade tillsynen över att man efterlevde förbudet.

För att distrahera fjärdingsmannen åtog sig en granne att gå till Stensäter och bjuda honom på en söndagssup vid den tiden som gästerna skulle passera.

Allt förlöpte väl och alla blev nöjda!

BARVA FRAMTID, LOKAL UTVECKLINGSGRUPP

Så här presenterades Barva för dem, som kommit till bygdegården söndagen 31 oktober, då Barva Framtid bjudit in Kommunens landsbygdsutvecklingsgrupp. Programmet inleddes med att Barvabarnen, **Vår Framtid**, som Rune Johansson inledde sitt anförande med, hälsade alla välkomna, innan de övergick till ett eget program i Barvahallen. Utom årskurs 6 som hade ansvar för kaffeserveringen. Rune presenterade Barva utifrån följande punkter:

VILKA ÄR VÅRA VISIONER?

- Enkla billiga bostäder, ägande- eller bostadsrätt
- Kunna ha en rik fritid där man bor
- En lugn och trygg boendemiljö
- Bostäder för barnfamiljer och äldre
- Kunna ha häst, höns mm i stallet bredvid
- Skapa en distansarbetsplats för pendlare/företagare

VAD KAN VI ERBJUDA I BARVA?

- Liten gemytlig skola från 6-årsverksamhet till klass 6
- Barnomsorg/Fritidsverksamhet
- Teatergrupp
- Pilängen idrottsplats, -innebandy, -gymnastik, -fotboll, -skytte, -bordtennis, -ponnylekis
- Barva bygdegård - Danshall
- Ett rikt föreningsliv
- Folkgolfbana under uppbyggnad
- Kyrka
- Eskilstuna 18 km, Strängnäs 15 km, Stockholm 90 km

NATUREN och KULTUREN

- Ridled 7 mil genom Barva
- Närhet till Mälaren
- Cykel/promenadvägar
- Fiske/Bär/Svamp
- Fågelsjöar med fågeltorn
- Rikt kulturliv

- Valborgs- Midsommar och Luciafirande
- Julmarknad i kyrkstallarna
- Inom 45-minutersgränsen från Stockholm

För Barva Framtids arbetsgrupper är ingenting omöjligt.

Det är bara olika svårt!

BOSTADSGRUPPEN

- Hur kan vi tillsammans forma Barva kyrkby?
- Mark vid Anderslunda/Skäggesta
- Godkänt av kommunens strategiska utskott
- Anders Hedman länsarkeolog vid länsstyrelsen är vidtalad
- Träff med diverse bygg/husfirmor
- Träff med representant från JM Mattsson
- Träff med Björn Persson Eskilstuna Marknadsförings AB
- Delta i stor kampanj för inflyttning april/maj

Robert Celsing 016- 920 01

BARNOMSORGSGRUPPEN

- Klockåsen byggs om till förskola. Planerad start till januari -00.

Annika Agneson , Maud Svensson

KULTURGRUPPEN

- Barva-bladet

Anne Ivarsson

HANTVERKSGRUPPEN

- Kafé och hantverk tillsammans med hembygdsföreningen på sommarutställningen om Torp och Gårdar i Barva
- Julmarknad i Barva 4-5 december. I kyrkstallet vid Barva kyrka.

Gun-Britt Svensson, Berith Ringvall Carlsson

BADGRUPPEN

- Sköter Örsundsbadet/Barvalappen

Sune Johansson

RIDLEDSGRUPPEN

- Ridled Sörmland etapp Barva invigd 15 maj 1999
- 7 mil ridled är dragen genom Barva, mat och logi för hästar och ryttare, finns att få, vid olika värdgårdar.

Annikka Runström

AVFARTSGRUPPEN

Clas Söderberg

Citat ur projektet Landsbygdsvägen....."Vägverket är det statliga verk som först bestämt sig för att ta tillvara byarörelsens kraft och agera efter detta!" "De lokala utvecklingsgrupperna blir viktiga deltagare i

planeringen för det lokala vägnätet".....

Citat av Landshövding Bo Holmberg i Länsstyrelsens blad Aktiv Landsbygd....."Sörmland har större utvecklingsmöjligheter än vad vi hittills trott, det geografiska läget är unikt med närheten till Stockholm och Östersjön"

.....Motorväg, Svealandsbanan och visioner om flygplats, hur kommer vi från Barva/Jäder till dessa kommunikationer?.....Hur åker vi trafiksäkert?.....Trafikmätning som är 10 år gammal.....

Citat ur Folket, intervju med Arne Kraft Vägverket 990810....."E20 mellan Eskilstuna och Södertälje har på några år rustats upp för miljarder. Men inte en enda rastplats finns på hela sträckan. Jag tycker personligen det är tråkigt, men pengarna räcker inte till".....

....."Befolkningsunderlaget är helt enkelt för litet, först om befolkningen skulle öka kraftigt i framtiden kan det bli aktuellt med av- och påfarter till motorvägen"

Citat ur EK 991013 intervju med Arne Kraft projektledare, vägverket....."Anläggningskostnaden för betongen på sträckan Eskilstuna-Arphus är 28 miljoner kronor högre än om Vägverket i stället skulle ha valt asfalt, den mer vanliga toppbeläggningen. Jag ville ha något alldeles fantastiskt. Man vill ju att det ska vara en upplevelse att åka på betong"

VI I BARVA/JÄDER NÖJER OSS MED EN AV- OCH PÅFART I TILLVÄXT MÄLARDALEN!!!

Andra projekt som utvecklas:

SKOLMAT-RESTAURANG- MÖTESPLATS....

Vi ska bygga om skolans kök till ett tillagningskök igen, vi har bildat en arbetsgrupp för att utforma detsamma på ett bra sätt.

VILL DU VARA MED? Lotta Rehn 016-93015

KYRKSTALLARNA

Renovering pågår. Pengar, 90%, har beviljats av Länsstyrelsen (riksantikvarieämbetet).

Det måste renoveras enligt anvisningar från Eskilstuna museer.

Efter kafferasten tog projektledaren för Landsbygdsutveckling, Christina Andersson till orda med en beskrivning av dagsläget i kranskommunerna. Närvarande ledamöter ur kommunens landsbygdsutvecklingsgrupp Eva Schmekel, (m), Kristina Eriksson, (s) Tommy Hamberg, (v). Nina Jarlbäck gav sin syn på landsbygdens möjligheter till utveckling och framförde allmänt en positiv syn på att bygga bostäder på landet.

Besvikelsen över att inte få tillgång till av/påfarter till nya E 20 framgick tydligt från väggruppen.

Nina Jarlbäck tyckte inte att barvaborna skulle kasta yxan i sjön ännu, vilket trots allt ger en liten låga av hopp.

En ögonblicksbild av mötet den 31/10 av Sara 8 år

Barva Framtids styrelse och arbetsgrupper träffas måndagen den 6:e december kl 18.00 resp 19.00 för att oförtruttet arbeta vidare med det Lokala utvecklingsarbetet. /Vid pennan Eivor Nilsson.

Föreläsning - en kulturtradition i Barva

Hembygdsföreningen inbjöd fredagen den 19 november till en minneskväll om Barva föreläsningsanstalt. På årsdagen 60 år sedan en föreläsning kunde hållas i Barvagården, som hade invigts veckan före den 12 november 1939.

Barva föreläsningsanstalt bildades 19 januari 1923 och höll sedan 4 föreläsningar per termin fram till slutet av 1950-talet, då teve och en minskning av invånarantalet men kanske också ett allmänt bilinnehav bidrog till publikunderlaget sviktade och föreningens verksamhet upphörde. Det var ur föreläsningsföreningens behov, som Barva hembygdsföreningen uppstod, vilket sedan kom att leda fram till att bygdegården projekterades för att bli "ett hem" för barvabornas aktiviteter.

Stadsarkivarie Bror Erik Ohlsson höll en uppskattad föreläsning om "Konsten att föreläsa" och fick därvid återinviga den renoverade talarstolen från bygdegårdens invigning för 60 år sedan.

I anslutning till kaffesamkvämet berättade Tage Thelin och Gunnar Björkänge minnen från föreläsningsföreningens slutskede då de ingick i styrelsen. Eivor Nilsson informerade om initiativtagarna till Föreläsningsanstalten och dess verksamhet, som hade stor betydelse för dåtidens Barvabor.

Uppgifterna om Barva föreläsningsanstalt, som på 50-talet bytte namn till Barva föreläsningsförening är hämtade ur de arkiverade handlingarna på stadsarkivet och sammanfattade av Anne Ivarsson och Eivor Nilsson. /Ordf i Hembygdsföreningen

Sörfjärdsprojektet och fältstationen Rördrommen

Vi vill komma i kontakt med ungdomar som är intresserade av att starta en fältbiologklubb eller någon annan typ av naturnätverk. Vi vill gärna också ha kontakt med någon eller några som kan tänka sig vara ledare för gruppen. Vi upplåter gärna fältstationen som lokal för aktiviteterna.

Erbjudandet gäller inte bara Barva utan kan lika mycket gälla Jäder eller.....

Vi kan nog ställa upp med någon krona till material om det behövs.

Välkomna!

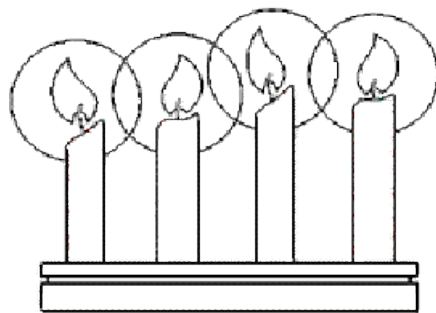
Lämna en intresseanmälan till Sten Ullerstad kvällstid och helger på tel: 016-354152. Är jag inte hemma så berätta för den som svarar, vad ni heter och hur vi kan nå just dig!

Vet du när den första svenska adventskalendern gjordes?

1934 ritade Aina Stenberg MasOlle den åt Sveriges Flickors Scoutförbund och hon ritade en kalender varje år till SFS 1964.

Lucia kommer av det latinska Lux, som betyder ljus.

Lucia, Syracusas skyddshelgon, led martyrdöden omkring år 304. Lucias dag firas den 13 dec.

Lucianatten

Sedan långt tillbaka i tiden har vi i Norden trott att natten mellan den 12:e och 13:e december var årets längsta natt och att då var de övernaturliga makterna i farten. Ja, ibland gav man korna ett extra mål foder på kvällen och ändå hann de bli utsvultna tills morgonen.

Man kunde utnyttja Lucianattens magiska kraft att bli av med ovälkomna husdjur, man sade:

Upp och ut, råttor och möss, loppor och löss! Så blev man av med dom i ett år framåt.

Den som steg upp sist på morgonen kunde på sina håll kallas "**Lusselusen**" och den som raskt steg upp först fick hedersnamnet "**Loppan**".

Kring **lussefrukosten** finns många sedvänjor. I mellansverige skulle man denna morgon äta sju eller nio eller elva frukostar i rad - före soluppgången!

All den mat tarvade dryck och på sina håll rådde arbetsförbud. T. ex att hugga ved, då de flesta män ej var i stånd att hantera en yxa!

Allt arbete skulle vila på Luciadagen, annars kunde man bli straffad. Barnen hölls inne för att inte råka ut för Lucias trollkonster.

De svenska sederna, med en flicka med ljuskrans i håret som bjuder omkring kaffe och bröd av speciell form, lussekatter, har förkristna anor. Den tidigaste skildringen av ett svenskt Luciafirande som finns bevarad är från 1764 och härrör från Västergötland. Luciaseden var länge begränsad till herrgårdar i västra Sverige. I slutet av 1800-talet började vi fira Lucia ungefär som i dag. Då bar lucian förutom vit klänning med kulört band, en krans av lingonris och ljus på huvudet. Hon uppträdde endast i stads- herrgårds- och prästgårdsmiljö.

Sedan Stockholms-Tidningen 1927 utlyst en tävling om vem som skulle bli Stockholms Lucia har firandet vunnit allmän utbredning.

Ungdomen hade hyss för sig på lussemorgonen då som nu!

Tillbaka till förstasidan

Uppdaterat den 25 juni 2008, webbmaster: [Anne Ivarsson](#)
<http://www.barvabygden.se/bb-7.htm>